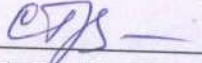


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра психології

Затверджено
На засіданні кафедри психології
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №1 від 31.08.2021 р.)

Завідувач кафедри: 
проф. Грабовська С.Л.

Силабус з навчальної дисципліни
ПП2.1.2.01(04) ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА
ЖЕРТВАМ НАСИЛЬСТВА,
що викладається в межах ОПП першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти для здобувачів за спеціальністю 053 Психологія
2020 рік вступу

Силабус курсу «Психологічна допомога жертвам насильства»

| | |
|--|--|
| Назва дисципліни | Психологічна допомога жертвам насильства |
| Адреса викладання курсу | Львівський національний університет імені Івана Франка, кафедра психології, вул. Коперника, 3, м. Львів |
| Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна | Філософський факультет, кафедра психології |
| Галузь знань, шифр та назва спеціальності | Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 психологія шифр – ПП2.1.2.01 |
| Викладачі курсу | Дідковська Лариса Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент |
| Контактна інформація викладачів | http://filos.lnu.edu.ua/employee/didkovska-larysa-ivanivna електронна пошта: larysa.didkovska@lnu.edu.ua |
| Консультації по курсу | Відбуваються дистанційно за попередньою домовленістю |
| Сторінка курсу | https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/spetsialnist-psykholohiia-053 |
| Інформація про курс | Курс «Психологічна допомога жертвам насильства» є дисципліною вільного вибору студентів із циклу професійної та практичної підготовки, яка викладається протягом 3 і 4 семестрів в обсязі 7,5 кредитів (3 семестр – 3,5 кредити, 4 семестр – 4 кредити) (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). |
| Коротка анотація курсу | Курс «Психологічна допомога жертвам насильства» знайомить студентів з психологічними аспектами феномену насильства, особливостями профілактики його виникнення та психологічної роботи з кривдниками і жертвами насильства. Об'єктом вивчення дисципліни є насильство як соціально-психологічне явище. Предметом вивчення є види насильства, особистість кривдників (агресорів) і методи психологічної корекції у роботі з ними, особистість різних категорій (вікових і цільових) осіб, які стають жертвами різних видів насильства та методи психологічної допомоги їм, напрямки психологічної профілактики різних видів насильства. |
| Мета та цілі курсу | Метою курсу є ознайомлення студентів з особливостями роботи психолога із жертвами насильства. Завдання курсу: сформувати у студентів адекватні сучасному рівню знань уявлення про види насильства, психологію жертви та кривдника, ознайомити із сучасними методами психологічної допомоги в ситуації насильства та його профілактики, розвинути навички психологічної допомоги жертвам насильства. |
| Література для вивчення дисципліни | Основна: <ul style="list-style-type: none"> • Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с. • Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» (Науково-практичний коментар) / за ред. О. М. Рудневої. Х.: Східно-регіон. центр гуман.-осв. ініціатив, 2005. 160 с. • Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» від 15 листопада 2001 року №2789-III // |

<http://www.rada.gov.ua>

- Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 серпня 2001 року №2558-III // <http://www.rada.gov.ua>
- Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О., 2020. 196 с.
- Ломакіна О.В. Зарубіжний досвід протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2020. №1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2020_1_20
- Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с.
- Малкина-Пых И.Г. Психология поведения жертвы. М.: Эксмо, 2006. 1008 с.
- Ролінський В.І. Насильство щодо неповнолітніх: проблеми, профілактика. Одеса: Ветаком, 2003. 220 с.
- Ромек В.Г., Конторович В.А., Крукович Е.И. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. СПб., 2005.
- Стан системи попередження насильства в сім'ї в Україні: правові, соціальні, психологічні та медичні аспекти / за заг. ред. О. Кочемировської. К.: вид-во ФОП Клименко Ю. Я., 2010. 372 с.

Додаткова:

- Алексеева И.А., Новосельский И.Г. Жестокое обращение с ребенком. Причины. Последствия. Помощь. М.: Генезис, 2006. 256 с.
- Боднар А.Я., Павленко С.С. Деякі аспекти вивчення проблеми насильства в сім'ї на сучасному етапі // Наукові записки НаУКМА. 2008. Т. 84. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 69-72.
- Виявлення, попередження і розгляд випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми: метод. матеріали для працівників освіти / авт.-упор.: С. Буров, І. Дубиніна, Ю. Онишко, Л. Смилова, М. Ясиновська. К.: Видав. дім «КАЛИТА», 2007. 36 с.
- Головкін Б.М. Соціально-психологічний портрет особи сімейно-побутового злочинця // Вісн. Запорізьк. юрид. ін-ту. 2001. №1. С. 189-198.
- Емельянова Е.В. Женщина в беде. Программа работы с жертвами домашнего насилия. СПб., 2008.
- Журавлева Т.М., Сафонова Т.Я., Цымбал Е.И. Помощь детям-жертвам насилия. М.: Экс-Мо, 2006.
- Короленко Ц.П., Донских Т.А. Семь путей к катастрофе: деструктивное поведение в современном мире. Новосибирск, 1991. 224 с.
- Кочемировська О. Можливості виявлення та попередження насильства в сім'ї: основні поняття. Х.: НТМТ, 2008. 44 с.
- Краснова О.В., Лидерс А.Г. Социальная психология старения. М.: Академия, 2002. 288 с.
- Кузнецов М.Г. Віктимологічний портрет жертви домашнього насильства, що є небезпечним для життя // Вісник

| | |
|-----------------------------|--|
| | <p>пенітенціарної асоціації України. 2019. №1 (7). С. 136-144.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ложкин Г.В. Информационно-психологическая безопасность личности // Персонал. 2002. №3. С. 78-81. • Магдисюк Л.І. Теоретико-емпіричні межі поняття ейджизму у психології // Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2013. №3. С. 167-173. • Мамайчук И.И. Экспертиза личности в судебно-следственной практике. СПб.: Речь, 2002. 255 с. • Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання / Укладачі: А.В. Запорожцев, А.В. Лабунь та інші. Київ, 2012. 246 с. • Одинцова М.А. Многоликость «жертвы» или немного о Великой манипуляции (Система работы, диагностика, тренинги). М.: МПСИ, Изд-во «Флинта». 2010. 256 с. • Онищенко Ю.В. Насильство в сім'ї: стан та проблеми // Педагогіка толерантності. 2001. №3-4 . С. 39-47. • Оржеховська В.М., Федорченко Т.Є. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх. Черкаси: вид-во. Чабаненко Ю., 2008. • Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. / Скорбун І., Слободян Т. (упоряд.). К.: Благодійний фонд «Здоров'я жінки і планування сім'ї», 2020. 104 с. • Психология и лечение зависимого поведения / под ред. С. Даулинга. М.: Независимая фирма «Класс», 2007. 232 с. • Романовська Л.І., Василенко О.М. Соціально-психологічний стан жінок, які стали жертвами насильства в сім'ї // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2020. Випуск 1 (46). С. 197-200. • Савинов В.А. Геронтологические проблемы. М: Янус-К, 2008. 69 с. • Харламова І. Попередження домашнього насильства над дітьми // Соц. педагог. 2010. № 12. С. 23-33. • Хасина А. Женщины, домашнее насилие, стресс // Насилие и социальные изменения. 2000. №2. С. 70-77. • Хассен С. Освобождение от психологического насилия: деструктивные культы, контроль сознания, методы помощи. СПб.: Прайм-Еврознак, 2001. • Христенко В.Е. Психология поведения жертвы. Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. 416 с. • Цымбал Е.И. Жестокое обращение с детьми: причины, проявления, последствия. М.: Генезис, 2006. 207 с. |
| Тривалість курсу | 2 семестри (3 і 4) |
| Обсяг курсу | <p>225 годин: 64 години аудиторної роботи (32 години лекційних і 32 години семінарських занять) та 161 годин самостійної роботи, із яких:</p> <ul style="list-style-type: none"> • у 3 семестрі – 32 години аудиторної роботи (16 годин лекційних і 16 годин семінарських занять) та 73 години самостійної роботи (усього – 105 годин) • у 4 семестрі – 32 години аудиторної роботи (16 годин лекційних і 16 годин семінарських занять) та 88 годин самостійної роботи (усього – 120 годин) |
| Очікувані результати | В результаті вивчення даного курсу студент повинен: <i>знати</i> основні психологічні категорії насильства; основні |

| | |
|------------------------|---|
| <p>навчання</p> | <p>поняття віктимології; психологію кривдника і жертви; наслідки пережитого насильства для різновікових та різноцільових категорій жертв; правила надання психологічної допомоги жертвам різних видів насильства; основні правила ненасильницької комунікації та основи асертивної поведінки; особливості профілактики насильства різних видів та психологічної допомоги його жертвам; вміти діагностувати різні види насильства над різними категоріями жертв, зокрема – над дітьми, жінками і людьми похилого віку; ефективно надавати психологічну допомогу жертвам та можливим свідкам різних видів насильства у різних вікових та цільових групах; розробляти програми психологічної профілактики насильства над дітьми, жінками і людьми похилого віку; проводити корекцію деструктивної поведінки кривдника; ефективно протистояти насильницьким впливам, виявляти маніпулятивний вплив, асертивно протистояти психологічному тиску.</p> <p>Курс спрямований на формування таких компетентностей:</p> <p><i>Загальні компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. • ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. • ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. • ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. • ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). • ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії. • ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. <p><i>Спеціальні компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. • СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. • СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. • СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). • СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту. • СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики. <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. • ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги. |
|------------------------|---|

| | |
|---|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> • ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. • ПР11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. • ПР12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника. • ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. • ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності. |
| Ключові слова | Насильство, жертва, кривдник (агресор), агресивна поведінка, ненасильницька комунікація, асертивність і асертивна поведінка, психопрофілактика насильства, насильство над жінками, дітьми, людьми похилого віку, психологічні наслідки пережитого насильства, терор, маніпуляції, психологічний тиск, психологічне насильство у суспільстві. |
| Теми | Додаток (Схема курсу) |
| Формат курсу | Очний (лекції та практичні заняття) |
| Підсумковий контроль, форма | Письмовий залік (тестові завдання) у 4 семестрі |
| Пререквізити | Теоретичний та практичний зміст курсу «Психологічна допомога жертвам насильства» тісно пов'язаний та базується на наступних дисциплінах: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Вікова психологія», «Основи психотерапії», «Клінічна психологія», «Психодіагностика». |
| Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу | Лекції, презентації, семінарські заняття з груповим обговоренням, розгорнутими бесідами, груповими дискусіями, розбір кейсів, практичні завдання з обговоренням на семінарських заняттях, самостійна робота. |
| Необхідне обладнання | Мультимедійний проектор, комп'ютер |
| Критерії оцінювання | <p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточна успішність протягом обох семестрів – максимально 50 балів (визначається як середня арифметична оцінка успішності в обох семестрах; протягом <u>кожного</u> семестру студент має можливість отримати 40 балів за участь у семінарських заняттях, виконання кейс-завдань та інших практичних завдань до тем і їх представлення на семінарах (по 5 балів за кожне) і 10 балів за написання контрольної модульної роботи) • залікова робота (в кінці 4-го семестру) – 50 балів. <p>Жодні форми академічної недоброчесності не толеруються</p> |
| Питання до підсумкового контролю | <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку вивчення проблеми насильства в психології. 2. Види і категорії насильства. Групи ризику. |

| | |
|-------------------|---|
| (заліку) | <ol style="list-style-type: none"> 3. Роль телебачення і преси у проблемі насильства в суспільстві. 4. Ненасильницька комунікація як чинник психопрофілактики насильства. 5. Маніпуляція та психологічний тиск. Маніпулювання особистістю і контроль свідомості. 6. Психопрофілактика психологічного насильства в суспільстві. 7. Агресивна поведінка як основа насильства. 8. Алкоголь та наркотики як фактор підвищення ризику насильства. 9. Психологія кривдника. 10. Психологія жертви насильства. 11. Психологічні особливості жертв різних видів насильства. 12. Жорстке поводження з дітьми: основні методологічні, практичні та правові аспекти. 13. Сексуальне зловживання дітьми: терапевтичні, клінічні та соціальні підходи. Виявлення та клінічна оцінка. 14. Допомога дітям, що стали жертвами жорсткого поводження. 15. Індивідуальна та групова терапія дітей, що стали жертвами насильства. 16. Психопрофілактика насильницької поведінки над дітьми. 17. Психологія кривдника в ситуації фізичного та сексуального насильства над жінкою. 18. Психологія жертви в ситуації фізичного та сексуального насильства над жінкою. 19. Оцінка стану жінки, що постраждала від насильства. 20. Допомога жінкам в ситуації фізичного насильства. 21. Основні стратегії психологічної допомоги жінкам – жертвам насильства. 22. Психопрофілактика насильства над жінками. 23. Насильство над людьми похилого віку: діагностика, оцінка, психологічна допомога і профілактика 24. Психологія тероризму. Психологічна допомога жертвам терору. |
| Опитування | Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу. |

ДОДАТОК
Схема курсу

| Тиж./дата/ год. | Тема, план, короткі тези | Форма діяльності | Матеріали | Література | Завдання, год. | Термін виконання |
|--|--|---|--|--|---|---------------------|
| 3-й семестр | | | | | | |
| Змістовний модуль 1. Загальна характеристика насильства. Основні положення психології кривдника та жертви. Загальні напрямки психопрофілактики насильства | | | | | | |
| 1 т. / 02.09.21 / 2 год. | Тема 1. Проблема насильства в сучасному суспільстві <i>Сучасна статистика різних видів насильства в Україні і в світі. Віктимологія: історія і сучасність. Основні поняття віктимології. Види насильства. Цикл насильства. Причини насильства і фактори ризику</i> | Семинар (бесіда, дискусія, групове обговорення) | презентація, навчально-методичні матеріали | 1) Боднар А.Я., Павленко С.С. Деякі аспекти вивчення проблеми насильства в сім'ї на сучасному етапі // Наукові записки НаУКМА. 2008. Т. 84. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 69-72. 2) Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с. 3) Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» від 15 листопада 2001 року №2789-III // http://www.rada.gov.ua 4) Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 серпня 2001 року №2558-III // http://www.rada.gov.ua 5) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с. 6) Онищенко Ю.В. Насильство в сім'ї: стан та проблеми // Педагогіка толерантності. 2001. №3-4 . С. 39-47. | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (9 год.) | Згідно з розкладом |
| 2 т. / 09.09.2021 / 2 год. | | Лекція | | | | |
| 3 т. / 16.09.2021 / 2 год. | Тема 2. Загальні напрямки психопрофілактики насильства в сучасному українському суспільстві <i>Специфіка первинної, вторинної і третинної профілактики насильства. Роль мас-медіа в профілактиці та пропаганді насильства</i> | Семинар (бесіда, дискусія, групове обговорення) | презентація, навчально-методичні матеріали | 1) Боднар А.Я., Павленко С.С. Деякі аспекти вивчення проблеми насильства в сім'ї на сучасному етапі // Наукові записки НаУКМА. 2008. Т. 84. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 69-72. 2) Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с. 3) Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» від 15 листопада 2001 року №2789-III // http://www.rada.gov.ua 4) Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 серпня 2001 року №2558-III // http://www.rada.gov.ua 5) Ломакіна О.В. Зарубіжний досвід протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі // Теорія та практика державного | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (9 год.) | Згідно з розкладом |
| 4 т. / 23.09.2021 / 2 год. | | Лекція | | | | |

| | | | | | | |
|---|---|--|---|---|--|---------------------------|
| | | | | <p>управління і місцевого самоврядування. 2020. №1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2020_1_20.</p> <p>6) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с.</p> <p>7) Онищенко Ю.В. Насильство в сім'ї: стан та проблеми // Педагогіка толерантності. 2001. №3-4 . С. 39-47.</p> <p>8) Ролінський В.І. Насильство щодо неповнолітніх: проблеми, профілактика. Одеса: Ветаком, 2003. 220 с.</p> | | |
| <p>5 т. / 30.09.2021 / 2 год.</p> <p>6 т. / 07.10.2021 / 2 год.</p> | <p>Тема 3. Ненасильницька комунікація як чинник психопрофілактики насильства <i>Психологія стосунку «кривдник – жертва». Агресивна поведінка як фактор насильства (компоненти агресивної поведінки, види агресивної поведінки за мотивами агресії). Адиктивна поведінка та роль залежностей у насильстві (етапи формування адиктивного процесу, психологічні особливості людини, схильної до формування адикцій, особливості uzалежнених осіб, які можуть бути чинником прояву насильства). Асертивна поведінка як чинник профілактики насильства (теорія ненасильницької комунікації М. Розенберга, складові асертивної поведінки, особливості асертивних осіб, правила асертивної поведінки за М. Смітом)</i></p> | <p>Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення)</p> <p>Лекція</p> | <p>презентація, навчально-методичні матеріали</p> | <p>1) Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с.</p> <p>2) Короленко Ц.П., Донских Т.А. Семь путей к катастрофе: деструктивное поведение в современном мире. Новосибирск, 1991. 224 с.</p> <p>3) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с.</p> <p>4) Психология и лечение зависимого поведения / под ред. С. Даулинга. М.: Независимая фирма «Класс», 2007. 232 с.</p> <p>5) Ромек В.Г., Конторович В.А., Крукович Е.И. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. СПб., 2005.</p> | <p>Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (9 год.)</p> | <p>Згідно з розкладом</p> |
| <p>7 т. / 14.10.2021 / 2 год.</p> <p>8 т. / 21.10.2021 / 2 год.</p> | <p>Тема 4. Психологічне насильство в суспільстві: маніпуляції та психологічний тиск <i>Маніпуляція та психологічний тиск. Маніпулювання особистістю і контроль свідомості</i></p> | <p>Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення)</p> <p>Лекція</p> | <p>презентація, навчально-методичні матеріали</p> | <p>1) Ложкин Г.В. Информационно-психологическая безопасность личности. <i>Персонал</i>. 2002. №3. С. 78-81.</p> <p>2) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с.</p> <p>3) Одинцова М.А. Многоликость «жертвы» или немного о Великой манипуляции (Система работы, диагностика, тренинги). М.: МПСИ, Изд-во «Флинта». 2010. 256 с.</p> <p>4) Ромек В.Г., Конторович В.А., Крукович Е.И. Психологическая помощь в кризисных</p> | <p>Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (9 год.)</p> | <p>Згідно з розкладом</p> |

| | | | | | | |
|-----------------------------------|---|---|--|--|---|--------------------|
| | | | | ситуація. СПб., 2005. 5) Хассен С. Освобождение от психологического насилия: деструктивные культы, контроль сознания, методы помощи. СПб.: Прайм-Еврознак, 2001. | | |
| 9 т. / 28.10.2021 / 2 год. | Тема 5. Агресивна поведінка як основа насильства <i>Поняття агресії. Види агресії. Теорії агресії. Агресія як набута соціальна поведінка. Атмосфера у сім'ї як джерело агресії у дітей. Вплив демонстрації моделей агресивної поведінки на агресивність дітей</i> | Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення) | презентація, навчально-методичні матеріали | 1) Антонян Ю.М. Теория человеческой агрессии: почему жестоки люди. М.: Юнити-Дана: Закон и право, 2015. 311 с. 2) Ениколопов С.Н., Кузнецова Ю.М., Чудова Н.В. Агрессия в обыденной жизни. М.: РОССПЭН, 2014. 494 с. 3) Оржеховська В.М., Федорченко Т.Є. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх. Черкаси: вид-во. Чабаненко Ю., 2008. | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (9 год.) | Згідно з розкладом |
| 10 т. / 04.11.2021 / 2 год. | | Лекція | | | | |
| 11 т. / 11.11.2021 / 2 год. | Тема 6. Психологія кривдника <i>Психологічний портрет особи, яка вчиняє насильство. Психологічні особливості неповнолітніх кривдників</i> | Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення) | презентація, навчально-методичні матеріали | 1) Головкін Б.М. Соціально-психологічний портрет особи сімейно-побутового злочинця // Вісн. Запорізьк. юрид. ін-ту. 2001. №1. С. 189-198. 2) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с. 3) Мамайчук И.И. Экспертиза личности в судебно-следственной практике. СПб.: Речь, 2002. 255 с. 4) Оржеховська В.М., Федорченко Т.Є. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх. Черкаси: вид-во. Чабаненко Ю., 2008. 5) Ролінський В.І. Насильство щодо неповнолітніх: проблеми, профілактика. Одеса: Ветаком, 2003. 220 с. 6) Стан системи попередження насильства в сім'ї в Україні: правові, соціальні, психологічні та медичні аспекти / за заг. ред. О. Кочемировської. К.: вид-во ФОП Клименко Ю. Я., 2010. 372 с. | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (9 год.) | Згідно з розкладом |
| 12 т. / 18.11.2021 / 2 год. | | Лекція | | | | |
| 13 т. / 25.11.2021 / 2 год. | Тема 7. Психологія «жертви» <i>Типи жертв. Соціально-психологічна типологія жертв (Д.В. Рівман). Класифікація жертв на основі характеру і міри вираженості особистісних якостей</i> | Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення) | презентація, навчально-методичні матеріали | 1) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с. 2) Малкина-Пых И.Г. Психология поведения жертвы. М.: Эксмо, 2006. 1008 с. 3) Одинцова М.А. Многоликость «жертвы» или | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття, підготовка до | Згідно з розкладом |

| | | | | | | |
|--|---|--|--|--|---|--------------------|
| 14 т. / 02.12.2021 / 2 год. | <i>особи, які визначають її індивідуальну схильність до віктимності (Д.В. Рівман). Класифікація жертв насилля на основі характеристик мотивації провідної віктимної активності особистості (В.А. Туляков. Види віктимності. Формування віктимності: теорії і моделі (теорія віктимності як результату порушеного особистісного розвитку, теорія способу життя (the lifestyle / exposure theory) (Michael J. Hindelang, Michael R. Gottfredson and James Garofalo), модель міжособистісної віктимізації, модель насильства в сім'ї, теорія віктимологічного конфлікту, гендерна модель насильства)</i> | Лекція | | немного о Великой манипуляции (Система работы, диагностика, тренинги). М.: МПСИ, Изд-во «Флинта». 2010. 256 с. 4) Христенко В.Е. Психология поведения жертвы. Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. 416 с. | модульної контрольної роботи №1 (10 год.) | |
| 15 т. / 09.12.2021 / 2 год. | Тема 8. Психологічні особливості жертв різних видів насильства <i>Особливості сприймання жертви. Поведінка жертв у різних фазах скоєння насильства. Поведінка жертв сексуального насильства. Жертви психологічного і фізичного насильства. Закономірності поведінки заручників</i> | Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення, написання модульної контрольної роботи №1) | презентація, навчально-методичні матеріали | 1) Кузнецов М.Г. Віктимологічний портрет жертви домашнього насильства, що є небезпечним для життя // Вісник пенітенціарної асоціації України. 2019. №1 (7). С. 136-144. 2) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с. 3) Малкина-Пых И.Г. Психология поведения жертвы. М.: Эксмо, 2006. 1008 с. 4) Одинцова М.А. Многоликость «жертвы» или немного о Великой манипуляции (Система работы, диагностика, тренинги). М.: МПСИ, Изд-во «Флинта». 2010. 256 с. 5) Романовська Л.І., Василенко О.М. Соціально-психологічний стан жінок, які стали жертвами насильства в сім'ї // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2020. Випуск 1 (46). С. 197-200. 6) Христенко В.Е. Психология поведения жертвы. Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. 416 с. | Опрацювання рекомендованої літератури (9 год.) | Згідно з розкладом |
| 16 т. / 16.12.2021 / 2 год. | | Лекція | | | | |
| 4-й семестр | | | | | | |
| Змістовний модуль 2. Насильство над різними категоріями жертв: діагностика та оцінка, психологічна допомога і психопрофілактика | | | | | | |
| 1 тиждень 2 год. | Тема 9. Насильство над дітьми: діагностика та оцінка <i>Види і форми насильства над дітьми.</i> | Семінар (бесіда, дискусія, | презентація, навчально-методичні | 1) Алексеева И.А., Новосельский И.Г. Жестокое обращение с ребенком. Причины. Последствия. Помощь. М.: Генезис, 2006. 256 с. | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка | Згідно з розкладом |

| | | | | | | |
|---------------------|---|---|--|--|--|--------------------|
| 2 тиждень 2 год. | <i>Фактори ризику і причини жорстокого поводження з дітьми. Визначення та діагностика насильства над дітьми</i> | групове обговорення) Лекція | матеріали | 2) Виявлення, попередження і розгляд випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми: метод. матеріали для працівників освіти / авт.-упор.: С. Буров, І. Дубиніна, Ю. Онишко, Л. Смилова, М. Ясиновська. К.: Видав. дім «КАЛИТА», 2007. 36 с. 3) Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с. 4) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с. 5) Онищенко Ю.В. Насильство в сім'ї: стан та проблеми // Педагогіка толерантності. 2001. №3-4 . С. 39-47. 6) Ролінський В.І. Насильство щодо неповнолітніх: проблеми, профілактика. Одеса: Ветаком, 2003. 220 с. 7) Цымбал Е.И. Жестокое обращение с детьми: причины, проявления, последствия. М.: Генезис, 2006. 207 с. | до семінарського заняття (11 год.) | |
| 3 тиждень 2 год. | Тема 10. Допомога дітям – жертвам насильства <i>Основні принципи психологічної допомоги дітям, які стали жертвами насильства. Кризова інтервенція в ситуації насильства над дітьми. Умови та етапи індивідуальної психотерапевтичної роботи з дітьми-жертвами насильства. Основні принципи групової психотерапевтичної роботи з дітьми, які стали жертвами насильства</i> | Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення) | презентація, навчально-методичні матеріали | 1) Алексеева И.А., Новосельский И.Г. Жестокое обращение с ребенком. Причины. Последствия. Помощь. М.: Генезис, 2006. 256 с. 2) Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с. 3) Журавлева Т.М., Сафонова Т.Я., Цымбал Е.И. Помощь детям-жертвам насилия. М.: Эксмо, 2006. 4) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с. 5) Онищенко Ю.В. Насильство в сім'ї: стан та проблеми // Педагогіка толерантності. 2001. №3-4 . С. 39-47. 6) Ролінський В.І. Насильство щодо неповнолітніх: проблеми, профілактика. Одеса: Ветаком, 2003. 220 с. 7) Цымбал Е.И. Жестокое обращение с детьми: причины, проявления, последствия. М.: Генезис, 2006. 207 с. | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (11 год.) | Згідно з розкладом |
| 4 тиждень 2 год. | | Лекція | | | | |
| 5 тиждень 2 год. | Тема 11. Психопрофілактика дитячого насильства в сім'ї і суспільстві <i>Особливості психопрофілактики</i> | Семінар (бесіда, дискусія, | презентація, навчально-методичні | 1) Алексеева И.А., Новосельский И.Г. Жестокое обращение с ребенком. Причины. Последствия. Помощь. М.: Генезис, 2006. 256 с. | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка | Згідно з розкладом |

| | | | | | | |
|---|---|--|---|---|---|---------------------------|
| <p>6 тиждень 2 год.</p> | <p><i>насильства над дітьми. Первинна, вторинна і третинна профілактика насильства над дітьми. Розвиток асертивності дітей та впевненості в собі як чинник профілактики дитячого насильства</i></p> | <p>групове обговорення)</p> <p>Лекція</p> | <p>матеріали</p> | <p>2) Виявлення, попередження і розгляд випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми: метод. матеріали для працівників освіти / авт.-упор.: С. Буров, І. Дубиніна, Ю. Онишко, Л. Смилова, М. Ясиновська. К.: Видав. дім «КАЛИТА», 2007. 36 с.</p> <p>3) Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с.</p> <p>4) Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» (Науково-практичний коментар) / за ред. О. М. Рудневої. Х.: Східно-регіон. центр гуман.-осв. ініціатив, 2005. 160 с.</p> <p>5) Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О., 2020. 196 с.</p> <p>6) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с.</p> <p>7) Онищенко Ю.В. Насильство в сім'ї: стан та проблеми // Педагогіка толерантності. 2001. №3-4 . С. 39-47.</p> <p>8) Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. / Скорбун І., Слободян Т. (упоряд.). К.: Благодійний фонд «Здоров'я жінки і планування сім'ї», 2020. 104 с.</p> <p>9) Ролінський В.І. Насильство щодо неповнолітніх: проблеми, профілактика. Одеса: Ветаком, 2003. 220 с.</p> <p>10) Цымбал Е.И. Жестокое обращение с детьми: причины, проявления, последствия. М.: Генезис, 2006. 207 с.</p> | <p>до семінарського заняття (11 год.)</p> | |
| <p>7 тиждень 2 год.</p> <p>8 тиждень 2 год.</p> | <p>Тема 12. Насильство над жінками: форми, фактори ризику та наслідки <i>Види і форми насильства над жінками. Фактори ризику і причини жорстокого поводження з жінкою. Наслідки насильства над жінками</i></p> | <p>Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення)</p> <p>Лекція</p> | <p>презентація, навчально-методичні матеріали</p> | <p>1) Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с.</p> <p>2) Кочемировська О. Можливості виявлення та попередження насильства в сім'ї: основні поняття. Х.: НТМТ, 2008. 44 с.</p> <p>3) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с.</p> <p>4) Ромек В.Г., Конторович В.А., Крукович Е.И.</p> | <p>Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (11 год.)</p> | <p>Згідно з розкладом</p> |

| | | | | | | |
|----------------------|--|---|--|---|--|--------------------|
| | | | | <p>Психологическая помощь в кризисных ситуациях. СПб., 2005.</p> <p>5) Хасина А. Женщины, домашнее насилие, стресс // Насилие и социальные изменения. 2000. №2. С. 70-77.</p> <p>6) Хассен С. Освобождение от психологического насилия: деструктивные культы, контроль сознания, методы помощи. СПб.: Прайм-Еврознак, 2001.</p> | | |
| 9 тиждень 2 год. | <p>Тема 13. Допомога жінкам в ситуації насильства</p> <p><i>Основні принципи психологічної допомоги жінкам – жертвам домашнього насильства. Психологічна робота з жінками, які стали жертвами сексуального насильства. Особливості групової роботи з жінками, які зазнали насильства. Діяльність кризових центрів і притулків для жінок – жертв домашнього насильства</i></p> | Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення) | презентація, навчально-методичні матеріали | <p>1) Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с.</p> <p>2) Емельянова Е.В. Женщина в беде. Программа работы с жертвами домашнего насилия. СПб., 2008.</p> <p>3) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с.</p> <p>4) Ромек В.Г., Конторович В.А., Крукович Е.И. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. СПб., 2005.</p> <p>5) Хасина А. Женщины, домашнее насилие, стресс // Насилие и социальные изменения. 2000. №2. С. 70-77.</p> | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (11 год.) | Згідно з розкладом |
| 10 тиждень 2 год. | | Лекція | | | | |
| 11 тиждень 2 год. | <p>Тема 14. Психопрофілактика насильства над жінками</p> <p><i>Загальні особливості профілактики насильства над жінками. Первинна, вторинна і третинна профілактика насильства над жінками</i></p> | Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення) | презентація, навчально-методичні матеріали | <p>1) Громадська програма запобігання насильству в сім'ї. Проект «Гармонія», Львів, 2004. 95 с.</p> <p>2) Емельянова Е.В. Женщина в беде. Программа работы с жертвами домашнего насилия. СПб., 2008.</p> <p>3) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с.</p> <p>4) Ромек В.Г., Конторович В.А., Крукович Е.И. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. СПб., 2005.</p> <p>5) Хасина А. Женщины, домашнее насилие, стресс // Насилие и социальные изменения. 2000. №2. С. 70-77.</p> | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (11 год.) | Згідно з розкладом |
| 12 тиждень 2 год. | | Лекція | | | | |
| 13 тиждень 2 год. | <p>Тема 15. Насильство над людьми похилого віку: діагностика, оцінка, психологічна допомога і профілактика</p> <p><i>Види і форми насильства над людьми похилого віку. Фактори ризику і причини жорсткого поводження з людьми похилого</i></p> | Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення) | презентація, навчально-методичні матеріали | <p>1) Кочемировська О. Возможности выявления та попередження насильства в сім'ї: основні поняття. Х.: НТМТ, 2008. 44 с.</p> <p>2) Краснова О.В., Лидерс А.Г. Социальная психология старения. М.: Академия, 2002. 288 с.</p> | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до семінарського заняття (11 год.) | Згідно з розкладом |

| | | | | | | |
|--|---|--|--|---|--|--------------------|
| 14 тиждень 2 год. | <p><i>віку. Визначення та діагностика насильства над людьми похилого віку. Психологічна допомога людям похилого віку, які стали жертвами насильства. Профілактика насильства над людьми похилого віку</i></p> | Лекція | | <p>3) Магдисюк Л.І. Теоретико-емпіричні межі поняття ейджизму у психології // Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2013. №3. С. 167-173. 4) Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: Эксмо, 2005. 960 с. 5) Ромек В.Г., Конторович В.А., Крукович Е.И. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. СПб., 2005. 6) Савинов В.А. Геронтологические проблемы. М: Янус-К, 2008. 69 с.</p> | | |
| 15 тиждень 2 год. 16 тиждень 2 год. | <p>Тема 16. Психологія тероризму. Психологічна допомога жертвам терору <i>Визначення, історія виникнення, види та сучасні форми тероризму. Психологічна структура терористичної діяльності. Особистість терориста. Рекомендації щодо дій при загрозі здійснення терористичного акту. Віктимологія терору. Психологічна допомога жертвам терору</i></p> | Лекція Семінар (бесіда, дискусія, групове обговорення, написання модульної контрольної роботи №2) | презентація, навчально-методичні матеріали | <p>1) Агаєв Н.А., Карпов М.О., Єфімов В.В. Сучасний тероризм – причини і прояви. К.: «Молода нація», 2005. 109 с. 2) Антонян Ю.М. Типология и причины терроризма. М.: Издательство «Щит-М», 2000. 237 с. 3) Канцір В.С. Мотивація терористичної діяльності в сучасних умовах // Митна справа. 2009. №4. Ч. 2. С. 127-132. 4) Канцір В.С. Політико-психологічні особливості міжнародного тероризму // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. Одеса: Юридична література, 2009. Вип. 47. С. 313-319. 5) Канцір В.С. Психолого-правовий портрет особи терориста. Митна справа. 2009. №5. Ч. 2. С. 86-92. 6) Канцір В.С. Тероризм у сучасному глобалізаційному просторі: філософсько-правовий вимір. Львів: Край, 2011. 558 с. 7) Ольшанский Д. Психология терроризма. СПб.: Питер, 2002. 288 с. 8) Основы военной педагогики и психологии / И.Ю. Лепешинский [и др.]. Омск: Изд-во ОмГТУ, 2011. 179 с. 9) Солодовнікова Х.К. Соціально-психологічний портрет сучасного терориста // Вісник Національного університету оборони України. 2014. №3(40). С. 326-333.</p> | Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до модульної контрольної роботи №2, підготовка до заліку (11 год.) | Згідно з розкладом |